

ЕКОНОМСКИ ИНСТИТУТ
ECONOMICS INSTITUTE
1947

МОКРОГОРСКА ШКОЛА МЕНАЏМЕНТА
MOKRA GORA SCHOOL OF MANAGEMENT

ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ
SERBIAN CHAMBER OF COMMERCE

Concerto II

L' Estate — Der Sommer

I

Languidezza per il caldo!

JAVNA PREDUZEĆA: GENERATOR NELIKVIDNOSTI ILI RAZVOJA

Javno preduzeće generator likvidnosti i razvoja

Dragan Šagovnović, izvršni direktor Ekonomskog instituta

VIVALDI FORUMI

LETNJI VIVALDI FORUM - PLANIRAJMO 2012.
Mokra Gora, 23-25. jun, 2011.

- Šta je bilo...

- Industrijska proizvodnja 1999. na nivou od 34% industrijske proizvodnje iz 1989. godine
- Industrijska proizvodnja 2010. na nivou od 40% industrijske proizvodnje iz 1989. godine
- Rast industrijske proizvodnje od 2000. do 2010. godine 5,5%
- Rast spoljnog duga za 12,6 mlrd. evra, sa 10,1 na 22,7 mlrd. evra od 2000 do 2010. godine
- Prodaja 3.902 preduzeća
 - Privatizacioni prihodi, 3,7 mlrd. evra
 - Investicije , 1,4 mlrd. evra
 - Socijalni program, 280 mil. evra

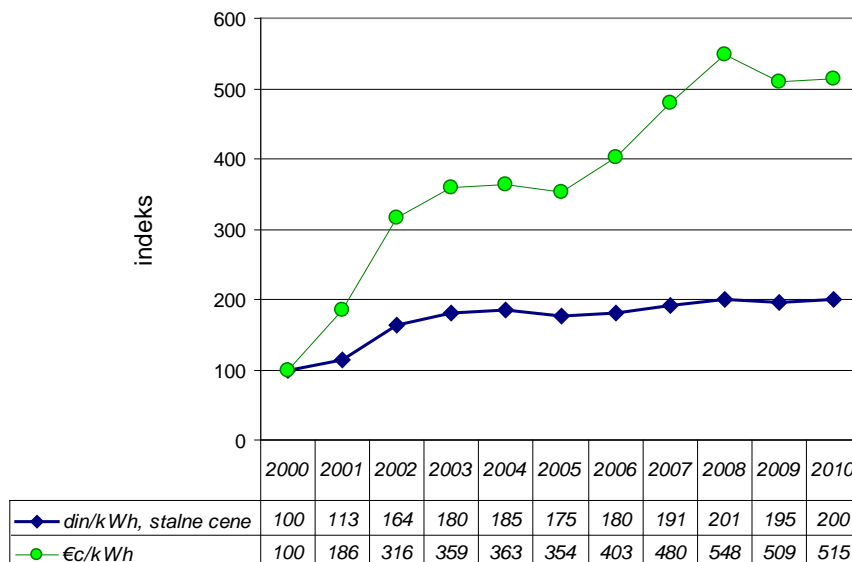

- I šta je još bilo...
 - Nominalna cena električne energije povećana je preko deset puta (indeks 1046).
 - Izuzetno niska početna cena bazne , 2000-te godine, najznačajniji je uzok ovako impresivnog povećanja
 - Cene na malo (inflacija) povećane su pet puta (indeks 524)
 - Cena električne energije u realnom izrazu (stalnim cenama) povećana je dva puta (indeks 200)
 - Promene kursa dinara nisu pratile domaću inflaciju, vrednost evra je u dinarima tek udvostručena (indeks 203)
 - Cena koja se uglavnom koristi u međunarodnim poredjenjima, €/kWh, povećana je pet puta (indeks 515)

• I šta je još bilo... (tabelarno i grafički)

	JM	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Isporuke el.energ.potrošačima	GWh	24.705	24.492	24.420	25.102	25.358	26.513	26.933	27.192	27.843	27.322	27.452
Fakturisani prihod od prodaje el.energ.	mil din	12.118	26.118	45.127	56.620	64.767	74.865	87.944	100.620	120.344	126.182	140.829
Prosečna cena	din/kWh	0,49	1,07	1,85	2,26	2,55	2,82	3,27	3,70	4,32	4,62	5,13
Indeks inflacije ¹		100	192	229	256	282	328	370	395	438	483	524
Indeks realne cene el.energ.		100	113	164	180	185	175	180	191	201	195	200
Prosečan godišnji kurs	€/din	50,9	59,6	60,7	65,3	73,0	82,9	84,2	80,0	81,9	94,1	103,5
Prosečna cena el.energ	€/kWh	1,0	1,8	3,0	3,5	3,5	3,4	3,9	4,6	5,3	4,9	5,0

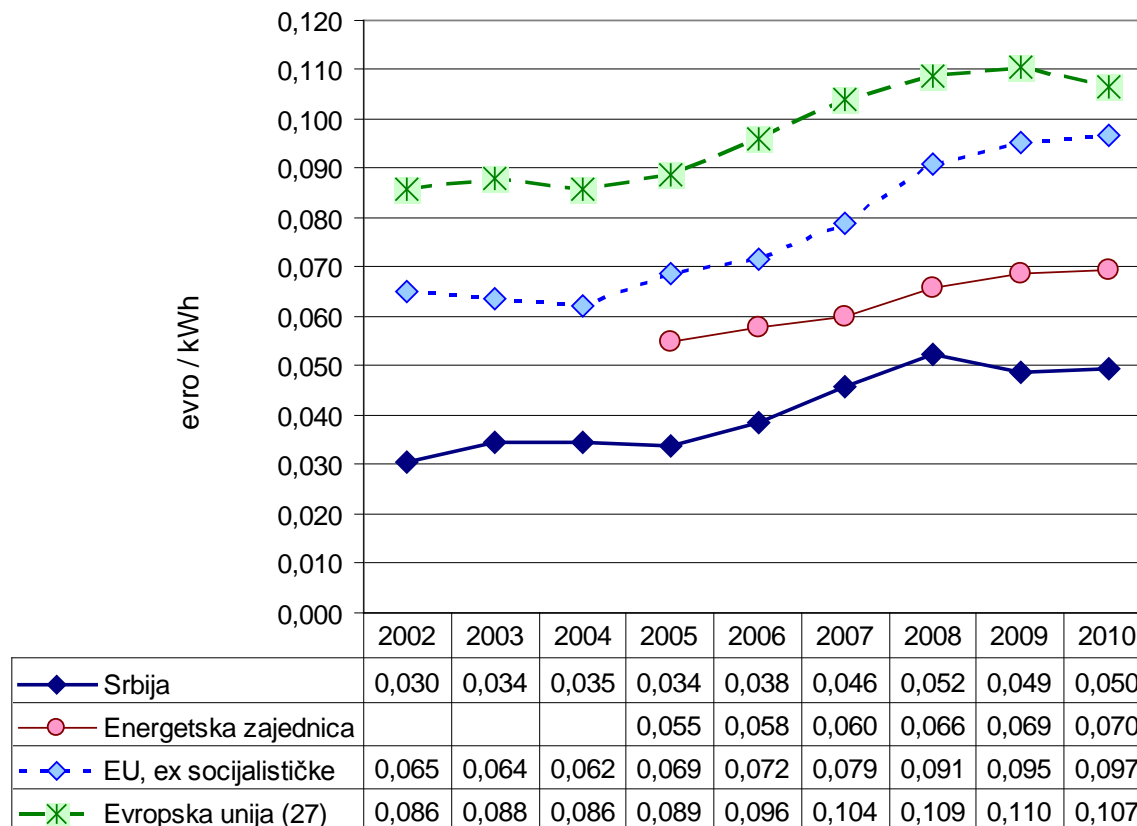

- A šta je u isto vreme oko nas bilo...
 - Cene električne energije u Evropskoj Uniji bile su više nego dvostruko iznad cena u Srbiji
 - Cene električne energije u „novim“ zemljama Evropske Unije, prethodno socijalističkim, bile su oko 20% ispod proseka EU, uz trend porasta u 2010. godini na 90%
 - Cene električne energije u tzv. „Energetskoj zajednici“ bile su u proseku 0,063 €/kWh
 - Srpski prosek u ovom periodu iznosio je 0,045 €/kWh, pa su i najsiromašnije zemalje Evrope imala oko 40% višu cenu električne energije nego Srbija

- A šta je u isto vreme oko nas bilo... (tabelarno i grafički)

- A šta je moglo da bude, da je kao oko nas bilo... (tabelarno)

	JM	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	prosek perioda
Srbija (EPS)											
Cena el.energije	€/kWh	0,030	0,034	0,035	0,034	0,038	0,046	0,052	0,049	0,050	0,041
Prodaja el.energije	GWh	24.420	25.102	25.358	26.513	26.933	27.192	27.843	27.322	27.452	26.459
Prihod od el.energije	mil €	743	864	879	894	1.033	1.245	1.456	1.327	1.361	1.089
EPS sa cenama iz okruženja											
A. Evropska unija (27)											
Višak iznad cene u Srbiji	€/kWh	0,055	0,053	0,051	0,055	0,058	0,058	0,056	0,062	0,057	0,056
Dodatni prihod EPS-a sa EU cenom	mil evro	1.353	1.342	1.295	1.458	1.557	1.579	1.567	1.691	1.567	1.490
B. EU, ex socijalističke											
Višak iznad cene u Srbiji	€/kWh	0,035	0,029	0,027	0,035	0,033	0,033	0,039	0,047	0,047	0,036
Dodatni prihod EPS-a	mil evro	845	737	696	924	893	897	1.078	1.277	1.291	960
C. Energetska zajednica*											
Višak iznad cene u Srbiji	€/kWh				0,021	0,019	0,014	0,014	0,020	0,020	0,018
Dodatni prihod EPS-a s	mil evro				566	522	387	380	554	550	493

* Hrvatska, BiH, Makedonija, Crna Gora, UNMIK, Albanija, Moldavija

- A šta je moglo da bude, da je kao oko nas bilo...
 - Dodatni prihod EPS-a, sa prosečnom cenom kao u Evropskoj Uniji, bio bi godišnje oko 1,5 milijarde evra, što je na nivou sada sagledanih godišnjih potreba za investiranjem u narednoj dekadi
 - Dodatni prihod EPS-a, sa cenom na nivou proseka bivših socijalističkih zemalja (sada u EU) bio bi oko 950 miliona evra
 - Dodatni prihod EPS-a, sa prosečnim cenama zemalja članica Energetska zajednice bio bi 500 miliona evra.
 - Da je EPS imao cenu električne energije makar na proseku Energetske zajednice, ukupne investicije mogle su, sa stanovišta finansiranja, biti više nego dvostruko veće.

- I šta je moglo da bude, da je kao oko nas bilo...
 - EPS bi imao veće prihode od 500 mil. do 1,5 mlrd. godišnje, odnosno od 5 do 15 mlrd. evra za protekli period
 - Rast prihoda EPS-a bio bi veći od ukupnih prihoda od privatizacije (prodajna cena, investicije i socijalni program) u periodu od 2001 do 2010. godine, da su cene struje bile na nivou Energetске zajednice
 - Rast prihoda EPS-a bio bi veći od ukupnog novonastalog spoljnog duga (12,6 mlrd. evra), da su cene struje bile na nivou Evropske Unije,
 - EPS bi danas bio vredna srpska kompanija
 - Vrednost EPS-a pre svega je opredeljena nivoom cena struje
 - U rasponu od postojeće cene struje do cene struje u Evropskoj uniji, prinosna vrednost EPS –a kreće se u rasponu od negativne do višestruko veće od prihoda države po osnovu dosadašnje privatizacije.

- Šta više ne bi trebalo da bude...
 - Da EPS budu primarno instrument ekonomske i socijalne politike
 - Da javna preduzeća (kao i EPS ili njegovi delovi) budu predmet brze i haotične privatizacije
 - Da se nastavi sa indirektnim izvozom jeftine struje iz Srbije
 - Ekonomskog populizma
- A šta bi trebalo da bude...
 - Zaštita socijalno ugroženih energetske potrošača
 - Odvajanje funkcije vlasništva od funkcije upravljanja (korporativizacija)
 - Očuvanja energetske suvereniteta zemlje uz direktan izvoz električne energije
 - Prepoznavanje EPS kao generatora razvoja i regionalne ekspanzije
 - Ekonomskog patriotizma